

Datum
2019-11-18Diarienummer
2019-17254-2Mottagare
Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se
103 33 STOCKHOLMEr referens
Fö2019/00661/RS

Slutbetänkandet Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34)

Säkerhetspolisen har följande synpunkter på betänkandet.

Sammanfattning

Säkerhetspolisen välkomnar att skyddet för totalförsvaret stärks genom införandet av ett statligt kontrollsystem för överlåtelser och upplåtelser av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret. Det är angeläget att förhindra att antagonister köper upp eller nyttjar aktuell egendom. Sådana uppköp eller nyttjanden kan annars möjliggöra olaglig underrättelseverksamhet eller på annat sätt ge förutsättningar för en främmande stats verksamhet att skada Sveriges försvarsförmåga och därmed Sveriges säkerhet. Säkerhetspolisen anser dock att det är en brist att viktiga anläggningar för det civila försvaret inte omfattas av förslagen. Enligt myndighetens uppfattning är det angeläget att den frågan blir föremål för en ny utredning.

Det är positivt att kommuner och landsting föreslås få ett förtydligt ansvar att beakta totalförsvarets krav i all sin verksamhet. Den inskränkning som förslaget innebär i den kommunala självstyrelsen är befogad.

Utredningen föreslår att Försvarsmakten och Säkerhetspolisen ska bistå länsstyrelserna med bedömningar och analyser av en granskad affärs påverkan på totalförsvarets intressen. Säkerhetspolisen konstaterar i likhet med utredningen att uppgiften att göra en bedömning av om ett förfarande i ett enskilt fall står i strid med väsentliga totalförsvarsintressen är ny. Utredningen underskattar dock arbetsinsatserna och de ekonomiska konsekvenserna för den nya uppgiften. Utredningen har även underskattat Säkerhetspolisens arbetsinsatser som lagförslaget i övrigt kan innebära. Säkerhetspolisen uppskattar det tillkommande resursbehovet till tio årsarbetskrafter.

Datum

2019-11-18

Diarienummer

2019-17254-2

1 Författningsförslag

Rubriken till 2 kap. 2 § i förslaget till lag om överlåtelse och upplåtelse av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret skiljer sig något från rubriken till 3 kap. 2 § utan att det skulle vara avgörande skillnad mellan rubrikernas innebörd (den senare rubriken saknar orden ”som är belägen”, vilket även används i bestämmelsen).

11.3.2 Andra områden omkring totalförsvarets anläggningar

Säkerhetspolisen delar utredningens bedömning att det saknas förutsättningar att inom ramen för denna utredning föreslå en granskningsmöjlighet kopplad till områden omkring viktiga anläggningar för civilt försvar. Säkerhetspolisen anser i likhet med utredningen att det är en brist i skyddet av svenska säkerhetsintressen, något som kan bli tydligare i takt med den fortsatta totalförvarsplaneringen. Det är därför angeläget att analysera frågan vidare i en särskild utredning.

13.7 Förhållandet till det föreslagna kontrollsystemet i säkerhetsskyddslagen

Säkerhetspolisen instämmer med utredningen att egendom i en säkerhetskänslig verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagens bestämmelser ofta sammanfaller med egendom av väsentlig betydelse för totalförsvaret (s. 147, 177, 236 ff.). Trots att utredningens lagförslag är subsidiärt i det enskilda fallet utesluter inte Säkerhetspolisen gränsdragningsproblem. Exempelvis kan det finnas en byggnad eller anläggning (t.ex. en radiomast) inom en hamn eller flygplats som omfattas av säkerhetsskydd medan själva hamnen i sig eller flygplatsen faller utanför tillämpningsområdet för säkerhetsskyddslagstiftningen. Utredningen påpekar att tveksamheter löses genom kontakt med samrådsmyndigheten (s. 237). Utredningen har dock inte beaktat sådana kontakter i konsekvensbeskrivningen.

14.3.1 Samrådsförfarandet

Enligt Säkerhetspolisen är det troligt att granskningsmyndigheterna kommer att söka Säkerhetspolisens stöd i stor omfattning redan vid inledande samråd, som enligt förslaget endast ska ske vid behov. Den risken gör sig troligen särskilt gällande under tiden för uppbyggnad av kunskap och erfarenhet vid granskningsmyndigheterna. Med anledning av detta skulle det föreslagna regelverket kunnat vara tydligare i fråga om vad som förväntas av Säkerhetspolisen i samrådsprocessen.

Datum

2019-11-18

Diarienummer

2019-17254-2

14.6 Beslut i efterband

Säkerhetspolisen anser att tidsgränsen i 5 kap. 1 § andra stycket i lagförslaget är för kort. Det bör övervägas att inte införa någon tidsgräns för ingripande och ogiltighet alls i likhet med föreslagna ändringar i säkerhetsskyddslagen (2018:585) där tidsaspekten beaktas i proportionalitetsbedömningen.¹ I vart fall bör en längre tidsgräns än ett år övervägas.

14.10.2 En särskild överklaganderätt för Försvarmakten och Säkerhetspolisen

Säkerhetspolisen tillstyrker förslaget om överklaganderätt.

16.1.4 Motparter i tillänkta eller ingångna affärer

Säkerhetspolisen instämmer i utredningens påpekande att det är just motpartens ägarförhållanden eller andra omständigheter på motpartssidan som många gånger kommer att göra en affär problematisk (s. 324). Säkerhetspolisens erfarenhet är att utredningar kring ägarförhållanden ofta är tidsödande på grund av att informationen inte alltid är lättillgänglig. Det finns t.ex. inte några offentliga ägarregister utan informationen måste vanligtvis sökas i årsredovisningar eller protokoll från bolagsstämmor. Utländska ägarförhållanden är också tidsödande och svåra att utreda, i synnerhet om ägarna har ett intresse av att dölja det verkliga förhållandet. Säkerhetspolisen ser att arbetsinsatsen för samråd därför kommer att bli klart mer omfattande än vad utredningen beskriver i sin konsekvensbedömning.

16.2.2 Ekonomiska konsekvenser för det allmänna

Utredningen bedömer att granskningar av om ett förfarande i ett enskilt fall står i strid mot väsentliga totalförsvarsintressen kommer att vara nya arbetsuppgifter för Försvarmakten och Säkerhetspolisen (s. 321). Utredningen har, för de nya arbetsuppgifter som tillförs Försvarmakten och Säkerhetspolisen, gjort bedömningen att det tillkommande resursbehovet kan uppgå till någon enstaka årsarbetskraft per myndighet (s. 328). Säkerhetspolisen uppskattar det tillkommande resursbehovet till tio årsarbetskrafter. Utifrån Säkerhetspolisens erfarenhet från samråd enligt 2 kap. 6 § säkerhetsskyddsförordningen (2018:658) vill myndigheten framhålla att nämnda granskningar i många fall kräver specialistkunskaper, vilket ianspråkar fler resurser hos myndigheten än bara den som handlägger ärendet. Vid Säkerhetspolisen kommer olika kompetenser att behöva involveras för att tillhandahålla länsstyrelserna den ”grundliga bedömning” som utredningen föreslår (s. 255). Myndigheten saknar möjlighet att finansiera det tillkommande resursbehovet inom ramen för befintligt anslag

---

¹ Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen, SOU 2018:82, s. 331.

Datum

2019-11-18

Diarienummer

2019-17254-2

och det är därför nödvändigt att tillföra myndigheten medel för den nya uppgiften.

Detta remissvar har beslutats av säkerhetspolischefen Klas Friberg.